

Biskup Pavol, sluha sluhov Božích, spolu s otcami posvätného koncilu na večnú pamäť

CHRISTUS DOMINUS

DEKRÉT O pastierskom úrade biskupov v Cirkvi

ÚVOD

1. KRISTUS PÁN, Syn živého Boha, ktorý prišiel vyslobodiť ľud z hriechov¹ a posvätiť všetkých ľudí, vyslal svojich apoštolov, ako jeho poslal Otec², a preto ich posvätil, dal im Ducha Svätého, aby aj sami oslávili Otca na zemi a spasili ľudí „na budovanie Kristovho tela“ (Ef 4, 12), to jest Cirkvi.

Pápež a biskupi pokračujú v Kristovom diele

2. V tejto Kristovej Cirkvi pápež ako Petrov nástupca, ktorého Kristus poveril pásť svoje ovečky a baránky, má z Božieho ustanovenia najvyššiu, plnú, bezprostrednú a univerzálnu moc v spravovaní duší. A pretože je ustanovený za pastiera všetkých veriacich, aby sa staral o spoločné dobro všeobecnej Cirkvi a o dobro jednotlivých cirkví, má nad všetkými cirkvami prvenstvo riadnej právomoci (ordinariae potestatis principatum).

Avšak aj biskupi, ustanovení Duchom Svätým, sú nástupcami apoštolov ako pastieri duší³ a spolu s pápežom a pod jeho autoritou majú poslanie pokračovať v nepominutelnom diele Krista, večného Pastiera⁴. Lebo Kristus dal apoštolom a ich nástupcom poverenie a moc učiť všetky národy, posväcovať ľudí v pravde a byť ich pastiermi. A tak sa biskupi stali skrze Ducha Svätého, ktorý im bol daný, pravými a hodnovernými učiteľmi viery, veľkňazmi a pastiermi⁵.

3. Túto biskupskú službu, ktorú prijali na seba biskupskou vysviackou⁶, vykonávajú biskupi, účastní na starostlivosti o všetky cirkvi, v spoločenstve a pod autoritou najvyššieho veľkňaza vo veciach týkajúcich sa Učiteľského úradu a duchovnej správy, všetci zjednotení vo vzťahu k celej Božej Cirkvi do jedného kolégia, čiže zboru.

Jednotliví biskupi vykonávajú službu voči časti Pánovho stáda, ktorá im bola zverená, tým, že každý z nich sa stará o partikulárnu cirkev, ktorá mu bola pridelená, prípadne niekedy sa aj viacerí spoločne starajú o niektoré spoločné potreby viacerých partikulárnych cirkví.

Preto tento posvätný cirkevný snem berie do úvahy aj podmienky ľudského spoločenstva, ktoré v našich časoch smeruje k novému usporiadaniu⁷, a v úmysle presnejšie vymedziť pastiersku službu biskupov stanovuje smernice uverejnené v tomto dokumente.

PRVÁ KAPITOLA

BISKUPI A VŠEOBECNÁ CIRKEV

I. Postavenie biskupov vo vzťahu k všeobecnej Cirkvi

Biskupské kolégium

4. Biskupi sa prijatím sviatostnej vysviacky a v hierarchickom spoločenstve s hlavou a členmi kolégia stávajú členmi biskupského zboru⁸. „Biskupský stav, ktorý pokračuje v učiteľskom poslaní a pastorálnej správe apoštolského kolégia a je nepretržitým pokračovateľom apoštolského zboru, je spolu so svojou hlavou, pápežom - a nikdy nie bez tejto hlavy -, aj nositeľom najvyššej a plnej moci nad celou Cirkvou. Takúto moc však možno vykonávať iba so súhlasom rímskeho veľkňaza“⁹. Táto moc „sa vykonáva slávnostným spôsobom na všeobecnom cirkevnom sneme“¹⁰, preto tento posvätný cirkevný snem vyhlasuje, že všetci biskupi, ktorí sú členmi biskupského kolégia, majú právo vystupovať na ekumenickom koncile.

„Tú istú kolégiovú právomoc môžu spolu s pápežom vykonávať biskupi rozptýlení po celom svete, a to pod podmienkou, že ich hlava kolégia vyzve na kolégiovú činnosť, alebo aspoň schváli, prípadne slobodne prijme spoločnú akciu rozptýlených biskupov, ktorá sa tak stane skutočným kolégiovým úkonom.“¹¹

Biskupská synoda

5. Biskupi vybraní z rozličných krajín sveta podľa postupu a spôsobu, ktorý určil alebo určí rímsky veľkňaz, poskytujú najvyššiemu pastierovi Cirkvi účinnejšiu pomoc v rade zvanej Biskupská synoda.¹² Táto synoda, keďže má na nej podiel celý katolícky episkopát, zároveň dáva najavo, že všetci biskupi majú v hierarchickej vzájomnosti účasť na starostlivosti o celú Cirkev¹³.

Starostlivosť biskupov o celú Cirkev

6. Biskupi ako zákonití nástupcovia apoštolov a členovia biskupského kolégia si majú vždy uvedomovať svoje vzájomné spojenie a prejavovať svoju starostlivosť o všetky cirkvi, keďže z Božieho ustanovenia a z povinnosti apoštolského úradu každý z nich je spolu s ostatnými biskupmi zodpovedný za Cirkev¹⁴. Nech venujú osobitnú pozornosť tým častiam sveta, v ktorých sa ešte nehlása Božie slovo alebo v ktorých sú veriaci - zvlášť pre malý počet kňazov - vystavení nebezpečenstvu, že prestanú žiť kresťansky, ba dokonca stratia aj vieru.

Nech sa preto zo všetkých síl snažia, aby veriaci horlivo podporovali a napomáhali diela šírenia evanjelia a apoštolátu. Okrem toho nech sa usilujú, aby sa pripravovali súci služobníci oltára, ako aj rehoľní a laickí pomocníci pre misie a pre krajiny, ktoré trpia nedostatkom duchovenstva. Nech sa podľa možnosti starajú aj o to, aby niektorí z ich kňazov išli do misií alebo do diecéz spomenutých krajín a tam vykonávali duchovnú službu natrvalo, prípadne aspoň určitý čas.

ďalej nech majú biskupi na pamäti, že pri užívaní cirkevných majetkov treba brať zreteľ nielen na potreby vlastnej diecézy, ale aj iných partikulárnych cirkví, pretože sú časťami jedinej Kristovej Cirkvi. Napokon nech dbajú, aby podľa možnosti poskytovali pomoc pri pohromách, ktoré postihujú iné diecézy alebo kraje.

Činorodá láska voči prenasledovaným biskupom

7. Nech k sebe vinú s bratskou láskou a poskytujú naozaj účinnú pomoc najmä tým arcipastierom, ktorí trpia pre Kristovo meno osočovaním a prenasledovaním, sú väznení alebo sa im znemožňuje činnosť. Nech modlitbou a skutkom prispievajú na utíšenie a zmiernenie bôľov svojich spolubratov.

II. Biskupi a Apoštolská stolica

Moc biskupov v ich diecézach

8. a) Biskupi ako nástupcovia apoštolov majú v diecézach, ktoré sú im zverené, všetku vlastnú, bezprostrednú a riadnu právomoc (potestas ordinaria) potrebnú na vykonávanie pastierskej služby. Pritom však zostáva vždy a vo všetkom nedotknutá právomoc, ktorú má mocou svojho úradu rímsky veľkňaz, vyhradiť sebe alebo inej vrchnosti niektoré záležitosti.

b) Okrem záležitostí, ktoré si osobitne rezervovala najvyššia cirkevná autorita, dáva sa jednotlivým diecéznym biskupom dovolenie v osobitných prípadoch udeľovať dišpenz od všeobecného zákona Cirkvi veriacim, nad ktorými majú právomoc podľa cirkevného práva, kedykoľvek to pokladajú za užitočné pre ich duchovné dobro.

Dikastéria Rímskej kúrie

9. Pápež pri vykonávaní svojej najvyššej, plnej a bezprostrednej právomoci nad celou Cirkvou používa úrady Rímskej kúrie, ktoré konajú svoju službu v jeho mene a jeho autoritou na dobro partikulárnych cirkví a v službe ich pastierov.

Otcovia posvätného koncilu si však želajú, aby tieto úrady - ktoré istotne preukázali veľkú pomoc najvyššiemu veľkňazovi a pastierom Cirkvi - dostali nové usporiadanie, väčšmi zodpovedajúce potrebám čias, krajín a obradov, najmä čo sa týka ich počtu, pomenovania, kompetencie, vlastného pracovného postupu, ako aj koordinácie práce medzi nimi¹⁵. Rovnako si želajú, aby sa so zreteľom na vlastné pastierske poslanie biskupov jasnejšie vymedzila funkcia legátov pápeža.

Členovia rímskych dikastérií

10. Keďže tieto úrady boli ustanovené na dobro všeobecnej Cirkvi, okrem toho je želateľné, aby sa ich členovia, úradníci a poradcovia, ako aj legáti rímskeho veľkňaza podľa možnosti väčšmi vyberali z rozličných krajín Cirkvi a tak ústredné úrady, čiže orgány Katolíckej cirkvi, mali aj z tejto stránky univerzálny charakter.

Taktiež je želateľné, aby sa medzi členov týchto úradov pribrali aj niektorí biskupi, najmä diecézni, ktorí majú možnosť úplnejším spôsobom referovať najvyššiemu veľkňazovi o zmýšľaní, túžbach a potrebách všetkých partikulárnych cirkví.

Napokon konciloví otcovia pokladajú za veľmi užitočné, aby sa tieto úrady väčšmi radili aj s laikmi, ktorí sa vyznačujú čnosťami, odbornosťou a skúsenosťou, a tak aj oni mali primeranú

účasť na záležitostiach Cirkvi.

DRUHÁ KAPITOLA

BISKUPI A PARTIKULÁRNE CIRKVI, ČÍŽE DIECÉZY

I. Diecézni biskupi

Pojem diecézy a úlohy biskupov

11. Diecéza je časť Božieho ľudu zverená do pastierskej starostlivosti biskupa za spolupráce duchovenstva, čím vytvára partikulárnu cirkev, oddanú svojmu arcipastierovi, ktorú on skrze evanjelium a Eucharistiu zhromažďuje v Duchu Svätom a v ktorej je skutočne prítomná a pôsobí jedna, svätá, katolícka a apoštolská Kristova Cirkev.

Jednotliví biskupi, ktorým sa zveruje starostlivosť o určitú partikulárnu cirkev, sú pod autoritou najvyššieho veľkňaza vlastnými, riadnymi a bezprostrednými pastiermi svojich ovečiek, ktoré pasú v Pánovom mene, plniac medzi nimi úlohu učiť, posväcovať a spravovať. Oni sami však majú uznávať práva, ktoré zákonite prináležia patriarchom alebo iným hierarchickým vrchnostiam¹⁶.

Biskupi sa majú venovať svojej apoštolskej službe ako Kristovi svedkovia pred všetkými ľuďmi, aby sa starali nielen o tých, ktorí už nasledujú Knieža pastierov, ale celým srdcom sa venovali aj tým, ktorí akýmkoľvek spôsobom odbočili z pravej cesty, alebo tým, ktorí nepoznajú Kristovo evanjelium a jeho spasiteľné milosrdenstvo, kým nebudú všetci kráčať „v každej добрote, spravodlivosti a pravde“ (Ef 5, 9).

Povinnosť učiť

12. Pri plnení svojho učiteľského poslania biskupi nech hlásajú ľuďom Kristovo evanjelium; to je najdôležitejšia z ich prvoradých povinností.¹⁷ Nech ich silou Ducha povolávajú k viere alebo v nich utvrdzujú živú vieru. Nech im predkladajú úplné Kristovo tajomstvo, teda tie pravdy, ktoré nepoznať znamená nepoznať Krista. Nech im ukážu aj Bohom zjavenú cestu, ktorá vedie k oslave Boha a tým aj k večnej blaženosti¹⁸.

Okrem toho nech poukazujú na to, že podľa úmyslov Boha Stvoriteľa samy pozemské skutočnosti a ľudské ustanovizne slúžia aj na spásu človeka, a preto môžu nemálo prispieť k budovaniu Kristovho tela.

Nech teda učia, v akej veľkej úcte treba mať podľa učenia Cirkvi ľudskú osobu a jej slobodu, ba aj telesný život; rodinu, jej jednotu a stálosť, ako aj plodenie a výchovu potomstva; občiansku spoločnosť s jej zákonmi a povolaniami; prácu i oddych, umenie i technické vymoženosti; chudobu i hojnosť. Napokon nech im vysvetľujú, akým spôsobom sa majú riešiť veľmi vážne otázky vlastníctva, zvelaďovania a spravodlivého rozdeľovania pozemských majetkov, mieru a vojny, ako aj bratského spolunažívania všetkých národov¹⁹.

Ako hlásať kresťanskú náuku dnes

13. Kresťanskú náuku majú biskupi predkladať spôsobom zodpovedajúcim potrebám čias, teda tak, aby dala odpoveď na ťažkosti a problémy, ktoré dnešných ľudí najväčšmi trápia a znepokojujú. Nech túto náuku aj bránia a nech učia i veriacich obraňovať a šíriť ju. Pri jej podávaní nech sú dôkazom materinskej starostlivosti Cirkvi voči všetkým ľuďom, veriacim i neveriacim, a osobitnú pozornosť nech venujú chudobným a slabším, lebo im ich poslal Pán zvestovať evanjelium.

Keďže Cirkev má úlohu nadviazať dialóg so spoločnosťou, uprostred ktorej žije²⁰, povinnosťou biskupov je v prvom rade ísť medzi ľudí a usilovať sa s nimi nadviazať a rozvíjať rozhovor. Aby pri týchto rozhovoroch o spáse pravda vždy išla ruka v ruke s láskou a rozum s láskavosťou, biskupi musia vynikať jasnosťou reči a zároveň poníženosťou a vlúdnosťou, ako aj potrebnou obozretnosťou, ktorú však nech sprevádza dôvera; dôvera totiž zblížuje srdcia a tak napomáha priateľstvo²¹.

Nech sa usilujú pri hlásaní kresťanskej náuky používať rozmanité prostriedky, ktoré sú dnes naporúdzi, a to predovšetkým kázanie a vyučovanie katechizmu – ktoré majú vždy prvé miesto –, ale aj prednášky v školách, na univerzitách, na konferenciách a zhromaždeniach každého druhu. Nech sa snažia rozširovať toto učenie aj príležitostnými verejnými prejavmi v tlači a pomocou rozličných spoločenských komunikačných prostriedkov, ktoré rozhodne treba využívať na zvestovanie Kristovho evanjelia²².

Katechetické vyučovanie

14. Nech biskupi bedlia, aby sa katechetické vyučovanie s horlivosťou poskytovalo tak deťom, dospievajúcim a mládeži, ako aj dospelým. Jeho cieľom je, aby sa pomocou náuky viera stala živou, uvedomenou a činorodou. Nech pritom dbajú, aby sa zachoval správny spôsob a vhodný postup, a to nielen čo sa týka preberanej látky, ale aj povahy, schopnosti, veku a životných podmienok poslucháčov, a aby sa toto vyučovanie zakladalo na Svätom písme, Tradícii, liturgii, na Učiteľskom úrade a na živote Cirkvi.

Okrem toho nech sa starajú, aby sa katechéti na svoju úlohu náležite pripravili, a teda aby dôkladne poznali učenie Cirkvi a osvojili si psychologické zákonitosti i pedagogické disciplíny z teoretickej aj praktickej stránky.

Nech sa tiež pričinia o to, aby sa obnovila, prípadne zlepšila príprava dospelých katechumenov.

Povinnosť posväcovať

15. Pri vykonávaní svojej posväcovateľskej úlohy nech biskupi pamätajú, že sú vyvolení spomedzi ľudí a ustanovení za zástupcov ľudí pred Bohom, aby prinášali dary a obety za hriechy. Lebo biskupi majú plnosť sviatosti posvätného stavu. Od nich závisia vo vykonávaní svojej moci presbyteri, ktorí boli tiež vysvätení za pravých kňazov Novej zmluvy, aby boli starostlivými spolupracovníkmi episkopátu; a takisto závisia od nich diakoni, ktorí boli vysvätení, aby slúžili Božiemu ľudu v spojení s biskupom a jeho kňazmi. Sami biskupi sú teda hlavnými vysluhovateľmi Božích tajomstiev, ako aj správcami, zvelaďovateľmi a strážcami

všetkého liturgického života partikulárnej cirkvi, ktorá im bola zverená²³.

Preto nech sa vytrvalo snažia, aby veriaci čím hlbšie poznali a skrze Eucharistiu žili veľkonočné tajomstvo, aby ho prežívali a tak tvorili jedno telo, pevne spojené Kristovou láskou²⁴. Zotrvávajúc v modlitbách a vysluhovaní slova (porov. Sk 6, 4), nech pracujú na tom, aby všetci, ktorí sú zverení do ich starostlivosti, boli jednomyselní v modlitbách²⁵ a prístupovaním k sviatostiam rástli v milosti a boli vernými svedkami Pána.

Pretože biskupi sú poverení viesť k dokonalosti, nech sa usilujú o posväcovanie svojich duchovných, rehoľníkov a laikov - v súlade s osobitným povolaním každého z nich²⁶ -, pamätajúc pritom, že oni sami sú povinní byť príkladom svätosti v láske, poníženosti a jednoduchosti života. Nech vedú k svätosti partikulárne cirkvi, ktoré im boli zverené, takým spôsobom, aby sa v nich naplno prejavoval cit pre celú Kristovu Cirkev. Preto nech čo najväčšmi podporujú kňazské a rehoľné povolania, pričom osobitnú starostlivosť nech venujú misijným povolaniam.

Povinnosť spravovať pastierov duší

16. Pri vykonávaní svojho otcovského a pastierskeho úradu nech sú biskupi uprostred svojich ako tí, ktorí slúžia²⁷, ako dobrí pastieri, ktorí poznajú svoje ovce a ony poznajú ich, ako praví otcovia, vyznačujúci sa duchom lásky a starostlivosti voči všetkým, takže ich autorite, ktorú prijali od Boha, sa všetci ochotne podriaďujú. Nech okolo seba zhromažďujú celé svoje stádo ako jednu rodinu, aby si všetci boli vedomí svojej zodpovednosti a žili i pracovali v spoločenstve lásky.

Aby mohli biskupi dosiahnuť tieto ciele, nech pripravení na každé dobré dielo (porov. 2 Tim 2, 21) a znášajúc všetko pre vyvolených (porov. 2 Tim 2, 10), usporiadajú svoj život takým spôsobom, aby bol v zhode s požiadavkami doby.

Nech osobitnou láskou vždy zahrňajú kňazov, keďže oni berú na seba časť ich povinností a starostí, horlivo si plniac svoju každodennú prácu. Nech ich majú za synov i priateľov²⁸, a preto nech ich ochotne vypočujú a usilujú sa rozvíjať pastoračnú činnosť celej diecézy v dôveryplnom nažívaní s nimi.

Nech venujú pozornosť ich duchovným, intelektuálnym a materiálnym podmienkam, aby mohli sväto a nábožne žiť a verne i účinne konať svoju službu. Preto nech podporujú podujatia a usporiadávajú osobitné stretnutia, kde by sa kňazi z času na čas schádzali jednak na dlhšie duchovné cvičenia na obnovu svojho života, jednak na prehĺbenie svojich vedomostí v cirkevných vedách, zvlášť vo Svätom písme a v teológii, ďalej o dôležitých sociálnych problémoch a nových metódach pastorácie. Nech preukazujú účinné milosrdenstvo kňazom, ktorí sa nachádzajú v akomkoľvek nebezpečenstve alebo sa dopustili nejakých pokleskov.

Aby sa mohli primeranejšie starať o dobro veriacich podľa situácie každého z nich, nech sa usilujú náležite poznať ich potreby a podmienky, v ktorých žijú, uplatňujúc pritom vhodné prostriedky, najmä sociálny prieskum. Nech venujú pozornosť všetkým bez rozdielu veku, postavenia alebo národnosti, tak domácim, ako aj prisťahovalcom a cudzincom. Pri vykonávaní tejto pastierskej starostlivosti nech vyhradia svojim veriacim primeranú účasť na

cirkevných záležitostiach a nech uznávajú aj ich povinnosť a právo aktívne spolupracovať na budovaní Kristovho tajomného tela.

Nech sa s láskou venujú oddeleným bratom a nech odporúčajú aj veriacim, aby sa voči nim správali s veľkou úctou a láskou, a nech napomáhajú ekumenizmus, ako ho chápe Cirkev²⁹. Nech nosia v srdci i nepokrstených, aby aj ich osvietila láska Ježiša Krista, ktorého svedkami sú biskupi pred tvárou všetkých.

Osobitné formy apoštolátu

17. Je potrebné napomáhať rozmanité formy apoštolátu, ako aj spoločnú koordináciu a vnútornú jednotu všetkých apoštolských diel v celej diecéze alebo v jej osobitných oblastiach pod vedením biskupa, aby tak všetky katechetické, misijné, charitatívne, sociálne, rodinné, školské a akékoľvek iné podujatia a ustanovizne, ktoré sledujú pastoračné ciele, vyvíjali a dávali do súladu svoju činnosť, z ktorej by jasnejšie vyplývala aj jednota diecézy.

Treba zdôrazňovať povinnosť veriacich, aby sa každý podľa svojich možností a schopností venoval apoštolátu, odporúčať im, aby sa zapojili do rozličných diel apoštolátu laikov, predovšetkým do Katolíckej akcie. Nech sa napomáhajú a podporujú ich združenia, ktoré priamo sledujú nadprirodzený cieľ, teda usilujú sa o dokonalejší život, o hlásanie Kristovho evanjelia všetkým ľuďom alebo o šírenie kresťanskej náuky a verejného uctievania Boha, prípadne tie, ktoré majú sociálne poslanie alebo sa venujú skutkom milosrdenstva a kresťanskej lásky.

Formy apoštolátu nech sa náležite prispôbia dnešným potrebám, berúc do úvahy nielen duchovné a mravné, ale aj sociálne, demografické a ekonomické podmienky ľudí. Na účinné a úspešné dosiahnutie tohto cieľa sú veľmi užitočné sociálne a náboženské prieskumy prostredníctvom ustanovizní pastoračnej sociológie, ktoré sa vrelo odporúčajú.

Osobitná starostlivosť o niektoré skupiny veriacich

18. Nech sa venuje osobitná pozornosť veriacim, ktorým sa pre životné okolnosti dostáva iba málo riadnej spoločnej pastoračnej starostlivosti farárov, resp. sa jej im vôbec nedostáva, ako sú napríklad veľmi mnohí vystaňovalci, exulanti a utečenci, ale aj námorníci, letecký personál, kočovníci a podobné skupiny ľudí. Treba tiež urobiť účelné pastoračné opatrenia v záujme duchovného života tých, ktorí dočasne prichádzajú do iných krajov, napríklad na rekreáciu.

Biskupské konferencie - najmä celonárodné - nech pozorne skúmajú naliehavé problémy, ktoré sa týkajú spomenutých skupín a nech im vo svornosti a spojenými silami zabezpečia a vhodnými prostriedkami a opatreniami umožnia duchovnú pomoc, pričom budú v prvom rade prihliadať na smernice Apoštolskej stolice³⁰, ktoré už boli uverejnené, alebo sa uverejnia, primerane ich prispôbiac časovým, miestnym a osobným podmienkam.

Sloboda biskupov a ich vzťahy so svetskou mocou

19. Pri vykonávaní svojho apoštolského úradu, ktorý má za cieľ spásu duší, biskupi majú

úplnú a dokonalú slobodu a nezávislosť od akejkoľvek občianskej moci. Preto im neslobodno ani priamo, ani nepriamo prekážať v plnení ich cirkevnej služby, ani sa im nesmie zabraňovať slobodný styk s Apoštolskou stolicou a inými cirkevnými vrchnosťami ani s vlastnými podriadenými.

Veď arcipastieri, venujúc sa duchovnej starostlivosti o svoje stádo, napomáhajú aj sociálny a občiansky pokrok a blahobyť, ak v rámci svojej pôsobnosti a spôsobom zodpovedajúcim biskupovi s tým cieľom činne spolupracujú s predstaviteľmi verejnej správy, učia zachovávať spravodlivé zákony a mať v úcte legitímne ustanovenú moc.

Sloboda vymenovávať biskupov

20. Keďže apoštolskú službu biskupov ustanovil Kristus Pán a jej poslanie je duchovné a nadprirodzené, posvätný koncil vyhlasuje, že vymenovávať a ustanovovať biskupov je vlastným, osobitným a bezvýhradným právom kompetentnej cirkevnej vrchnosti.

Z toho dôvodu posvätný koncil, aby náležite chránil slobodu Cirkvi a primeranejšie a účinnejšie zabezpečil záujmy veriacich, vyslovuje želanie, aby sa v budúcnosti už neudelovali nijaké práva ani výsady občianskym vrchnostiam čo do výberu, vymenovávaní, prezentácie alebo dezignácie kandidátov na biskupskú hodnosť. A tie občianske vrchnosti, ktoré takéto práva alebo výsady doteraz požívajú na základe dohody alebo zvykového práva, posvätný cirkevný snem čo najzdvorilejšie prosí – pričom vďačne uznáva a veľmi si váži ich úctivé porozumenie voči Cirkvi –, aby sa ich po poradách s Apoštolskou stolicou láskavo dobrovoľne zriekli.

Vzdávanie sa biskupského úradu

21. Keďže pastierska služba biskupov je taká dôležitá a zodpovedná, diecézni biskupi a ostatní, ktorí sú s nimi z právnej stránky na tej istej úrovni, sa naliehavo žiadajú, aby sa z vlastného popudu alebo na výzvu kompetentnej vrchnosti vzdali svojho úradu, ak sa pre pokročilý vek alebo pre inú závažnú príčinu stali menej spôsobilými plniť si svoje poslanie. Ak kompetentná autorita rezignáciu prijme, postará sa o primerané zaopatrenie i o uznanie osobitných práv odstupujúcim.

II. Vymedzenie diecéz

Revízia hraníc diecéz

22. Aby diecéza mohla dosiahnuť svoj cieľ, je potrebné, aby sa v Božom ľude, ktorý jej prináleží, jasne prejavoval charakter Cirkvi; aby si v nej biskup mohol účinne plniť svoje pastierske povinnosti; a napokon, aby sa podľa možnosti čo najdokonalejšie slúžilo spásu Božieho ľudu.

To si však vyžaduje primerané vymedzenie územia diecéz, ako aj účelné a požiadavkám apoštolátu vyhovujúce rozdelenie duchovenstva i prostriedkov. To všetko je nielen v záujme duchovných a veriacich, ktorých sa to priamo týka, ale aj v záujme Katolíckej cirkvi.

Preto vo veci vymedzenia diecéz posvätný cirkevný snem nariaďuje, aby sa čím prv pristúpilo k náležitej a rozvážnej revízii - pokiaľ si to vyžaduje dobro duší - tým, že sa diecézy rozdelia alebo rozčlenia, prípadne zjednotia, alebo sa pozmenia ich hranice, alebo sa určí vhodnejšie miesto na biskupské sídla, alebo napokon sa im dá nové vnútorné usporiadanie, najmä ak ide o diecézy, ktoré pozostávajú z veľkých miest.

Normy pri uskutočňovaní revízie

23. Pri revízii hraníc diecéz nech sa zabezpečí predovšetkým organická jednota každej diecézy čo do osôb, služieb a ustanovizní, aby bola schopná jestvovať ako živý organizmus. V jednotlivých prípadoch, po dobrom uvážení všetkých okolností, je však potrebné mať pred očami tieto všeobecnejšie kritériá:

1. Pri určovaní hraníc diecézy treba mať na zreteli - nakoľko je to možné - rozmanitosť zloženia Božieho ľudu, pretože to môže vo veľkej miere prispieť k účelnejšiemu vykonávaniu pastoračnej činnosti. Zároveň treba dbať na to, aby sa podľa možnosti zachovali demografické zoskupenia tohto ľudu, spolu s občianskymi úradmi a so spoločenskými ustanovizňami, ktoré vytvárajú jeho organickú štruktúru. Z toho dôvodu územie každej diecézy má byť vždy súvislé.

Nech sa podľa okolností berú do úvahy aj hranice územnosprávnych obvodov, ako aj osobitné, napr. psychologické, hospodárske, geografické a historické, osobné i miestne podmienky.

2. Rozloha územia diecézy a počet jej obyvateľstva má byť vo všeobecnosti taký, aby na jednej strane sám biskup - hoci za pomoci iných - mohol prístupne celebrowať pontifikálne bohoslužby, náležite konať pastoračné vizitácie, adekvátne viesť a koordinovať všetku apoštolskú činnosť v diecéze, a najmä poznať svojich kňazov, ako aj rehoľníkov a laikov, ktorí majú nejakú účasť na diecéznych podujatiach. Na druhej strane územie diecézy má biskupovi i duchovenstvu poskytovať dostatočné a vhodné pole činnosti, kde by mohli užitočne uplatniť všetky svoje schopnosti, majú pred očami aj potreby všeobecnej Cirkvi.

3. Aby sa mohla v diecéze čím primeranejšie vyvíjať služba na diele spásy, nech platí pravidlo, že každá diecéza má mať aspoň dostatočný počet vhodných kňazov na riadnu pastoračnú prácu medzi Božím ľudom. Nech nijakej partikulárnej cirkvi nechýbajú vlastné úrady, ustanovizne a diela, ktoré sa v praxi ukázali nevyhnutnými na jej účelnú správu a apoštolskú činnosť. Napokon treba disponovať prostriedkami na udržiavanie personálu a ustanovizní, resp. aspoň mať rozumné výhlady, odkiaľ ich zadovážiť.

Kde žijú veriaci rozličných obradov, nech biskup v záujme aj ich duchovných potrieb urobí opatrenia primerané cieľu, a to buď prostredníctvom kňazov či farností dotyčného obradu, alebo pomocou biskupského vikára vybaveného náležitými oprávneniami, prípadne vysväteného za biskupa, alebo nech sám biskup pôsobí ako ordinár rozličných obradov. Ak sa to všetko podľa úsudku Apoštolskej stolice z osobitných dôvodov nedá uskutočniť, nech sa pre jednotlivé obrady ustanoví vlastná hierarchia³¹.

V podobných podmienkach sa tak isto treba postarať o inorečových veriacich, a to opäť pomocou kňazov či farností toho istého jazyka, alebo prostredníctvom biskupského vikára,

ktorý dobre ovláda príslušný jazyk, prípadne prijal biskupskú vysviacku, resp. iným vhodným spôsobom.

Mienka biskupských konferencií

24. Čo sa týka zmien a novôt v diecézach, o ktorých je reč v čl. 22 - 23, bude užitočné, keď pred ich zavedením preskúmajú tieto záležitosti biskupské konferencie v medziach svojej územnej kompetencie, bez narušenia disciplíny východných cirkví. Ak sa to uzná za vhodné, možno na ten účel zriadiť aj osobitnú biskupskú komisiu. Avšak nech je vždy vypočutá mienka predovšetkým biskupov zainteresovaných provincií a regiónov. Potom nech sa názory a návrhy predložia Apoštolskej stolici.

III. Spolupracovníci diecézneho biskupa v pastierskej službe

1. Biskupi KOADJÚTORI A POMOCNÍ BISKUPI

25. Pri správe diecézy treba pastiersku službu biskupov usporiadať tak, aby rozhodujúcou pohnútkou vždy bolo dobro Pánovho stáda. Aby sa toto dobro náležite zabezpečilo, nezriedka treba ustanoviť pomocných biskupov, pretože diecézny biskup nezvládne sám plniť všetky biskupské povinnosti, ako si to vyžaduje záujem duší, či už pre prílišnú rozsiahlosť diecézy, alebo pre priveľký počet obyvateľov, poprípade pre zvláštne podmienky apoštolátu alebo iné príčiny rozličnej povahy. Niekedy osobitná potreba dokonca vyžaduje dať na pomoc samému diecéznemu biskupovi biskupa koadjútora. Týmto koadjutorom a pomocným biskupom treba dať primeranú právomoc, aby tak ich činnosť bola účinnejšia a aby sa lepšie zabezpečila ich vlastná biskupská dôstojnosť, ale pritom vždy zostala nenarušená jednota vedenia diecézy, ako aj autorita diecézneho biskupa.

Keďže však sú koadjutori a pomocní biskupi povolani mať účasť na povinnostiach diecézneho biskupa, nech plnia svoje poslanie takým spôsobom, aby vo všetkých záležitostiach postupovali v jednomyselnej zhode s ním. Okrem toho nech vždy prejavujú diecéznemu biskupovi poslušnosť a úctu, a nech on sám má pomocných biskupov a koadjutorov v bratskej láske a úcte.

Fakulty pomocných biskupov

26. Keď si to vyžaduje dobro duší, diecézny biskup nech neváha žiadať si od kompetentnej vrchnosti jedného alebo viacerých pomocných biskupov, ktorí sa určujú pre diecézu bez práva nástupníctva.

Ak už tak nie je určené v menovacom dekréte, diecézny biskup nech ustanoví svojho alebo svojich pomocných biskupov za generálnych vikárov, alebo aspoň za biskupských vikárov, ktorí závisia len od jeho autority a s ktorými nech sa ochotne radí pri riešení dôležitejších záležitostí, zvlášť pastoračnej povahy.

Ak kompetentná vrchnosť nestanovila ináč, so skončením služby diecézneho biskupa, neprestávajú právomoc ani fakulty, ktoré majú podľa práva pomocní biskupi. Ba je želateľné,

aby sa v čase uprázdnenia biskupského stolca správa diecézy zverila pomocnému biskupovi, alebo ak sú viacerí, jednému z nich, pokiaľ vážne dôvody neradia niečo iné.

Pomocný biskup koadjutor (episcopus coadiutor), to jest ten, kto je vymenovaný s právom nástupníctva, musí byť diecéznym biskupom vždy ustanovený za generálneho vikára. Kompetentná vrchnosť mu vo zvláštnych prípadoch môže dať rozsiahlejšie právomoci.

V záujme čo najväčšieho dobra diecézy v prítomnosti i budúcnosti nech sa diecézny biskup a biskupi, ktorí mu vypomáhajú, nezabudnú vzájomne radiť v dôležitejších veciach.

2. DIECÉZNA KÚRIA A DIECÉZNE RADY

27. V diecéznej kúrii je najvýznamnejším úrad generálneho vikára. Ale kedykoľvek to vyžaduje rozumná správa diecézy, biskup môže ustanoviť jedného alebo viacerých biskupských vikárov, ktorí majú v určitej časti diecézy alebo v istej záležitosti či nad veriacimi niektorého obradu tú istú právomoc, akú udeľuje všeobecné cirkevné právo generálnemu vikárovi.

Medzi spolupracovníkov biskupa pri správe diecézy patria aj tí kňazi, ktorí tvoria jeho senát či radu, ako napr. katedrálna kapitula, zbor konzultorov alebo iné rady, podľa rozličných miestnych okolností a pomerov. Tieto ustanovizne, najmä katedrálne kapituly, nech sa zreorganizujú, nakoľko je to potrebné, aby zodpovedali súčasným požiadavkám.

Kňazi a laici, ktorí prináležia k diecéznej kúrii, nech sú si vedomí, že sú spolupracovníkmi biskupa v jeho pastorálnej činnosti.

Diecézna kúria nech sa tak usporiada, aby bola účelným nástrojom biskupa nielen pri správe diecézy, ale aj pri vykonávaní apoštolskej činnosti.

Je veľmi želateľné, aby sa v každej diecéze zriadila osobitná pastoračná rada, ktorej nech predsedá sám diecézny biskup a na ktorej nech majú účasť osobitne vybratí kňazi, rehoľníci a laici. Úlohou tejto rady bude študovať, zvažovať a predkladať praktické riešenia o veciach týkajúcich sa pastoračnej činnosti.

3. DIECÉZNE DUCHOVENSTVO

28. Všetci kňazi - tak diecézni, ako aj rehoľní - majú spolu s biskupom podiel a aktívnu účasť na jedinom Kristovom kňazstve, a preto sú starostlivými spolupracovníkmi episkopátu. No pri vykonávaní pastoračnej činnosti hlavnú úlohu majú diecézni kňazi, keďže sú začlenení (inkardinovaní) alebo zadelení do určitej partikulárnej cirkvi a úplne sa venujú jej službe, aby sa starali o istú časť Pánovho stáda. Preto tvoria jedno duchovenstvo (presbytérium), jedinú rodinu, ktorej otcom je biskup. Aby mohol biskup účelnejšie a spravodlivejšie rozdeliť pastoračné úlohy medzi svojich kňazov, musí mať potrebnú slobodu pri udeľovaní úradov alebo benefícií. Z toho dôvodu sa rušia práva a výsady, ktoré túto slobodu akýmkoľvek spôsobom obmedzujú.

Vzťahy medzi biskupom a diecéznymi kňazmi majú sa zakladať predovšetkým na zväzkoch nadprirodzenej lásky, aby sa tak vďaka jednote zámerov medzi kňazmi a biskupom stala ich pastoračná činnosť plodnejšou. V záujme čoraz dokonalejšej služby veriacim nech biskup

ochotne povoláva kňazov – aj všetkých spoločne – na rozhovor, najmä o pastoračných záležitostiach, a to nielen príležitostne, ale podľa možnosti aj v určitej pravidelnosti.

Okrem toho všetci diecézni kňazi majú byť navzájom jednotní a cítiť sa spoluzodpovední za duchovné dobro celej diecézy. ďalej nech pamätajú, že prostriedky, ktoré si nadobúdajú pri vykonávaní svojej cirkevnej služby, súvisia s posvätnou službou, a preto nech vzhľadom na svoje možnosti veľkodušne vychádzajú v ústrety aj hmotným potrebám diecézy, podľa usmernení biskupa.

Kňazi, ktorí sa venujú činnosti nad rámec farnosti

29. Blízkymi spolupracovníkmi biskupa sú kňazi, ktorým sa zveruje pastoračné poslanie alebo apoštolské dielo v rozsahu širšom ako farnosť, či už ide o určité územie diecézy, alebo o osobitné skupiny veriacich, alebo o zvláštny druh činnosti.

Vzácnymi pomocníkmi sú aj kňazi, ktorým biskup zveruje rozličné apoštolské úlohy v školách alebo v iných inštitúciách a združeniach. I kňazi pridelení naddiecéznym dielam konajú dôležitú apoštolskú prácu, a preto si zasluhujú osobitnú starostlivosť zvlášť toho biskupa, v ktorého diecéze sa zdržujú.

Farári

30. Hlavnými spolupracovníkmi biskupa sú farári, ktorým sa ako skutočným duchovným pastierom zveruje starostlivosť o duše v presne vymedzenej časti diecézy pod biskupovou právomocou.

1. V tejto starostlivosti o duše nech farári so svojimi pomocníkmi vykonávajú svoje poslanie učiť, posväcovať a viesť tak, aby sa veriaci a farské spoločenstvá naozaj cítili členmi diecézy i celej všeobecnej Cirkvi. Preto nech spolupracujú s ostatnými farármi, ako aj s kňazmi, ktorí konajú pastoračnú službu na príslušnom území (ako sú napr. krajoí vikári – vicarii foranei – alebo dekáni), prípadne s tými, ktorým sú zverené diela nadfarskej povahy, aby pastoračná činnosť v diecéze mala potrebnú jednotu a stala sa účinnejšou.

Pastoračná starostlivosť má byť okrem toho vždy preniknutá misionárskym duchom, ktorý sa má náležitým spôsobom rozšíriť aj na všetkých, ktorí žijú vo farnosti. Ak sa však farári nemôžu dostať do styku s určitým okruhom ľudí, nech sa obrátia na iných, aj laikov, so žiadosťou o pomoc na apoštolskom poli.

Aby táto starostlivosť o duše bola ešte účinnejšia, vrelo sa odporúča spoločný život kňazov, zvlášť zadelených do tej istej farnosti. Lebo spoločný život je na osoh apoštolskej činnosti a zároveň slúži veriacim za príklad lásky a jednoty.

2. Čo sa týka služby vyučovania, farári majú kázať Božie slovo všetkým veriacim, aby pevní vo viere, v nádeji a v láske vzrastali v Kristovi a kresťanské spoločenstvo podávalo svedectvo lásky, ako to odporúčal Pán³². Aj vyučovaním katechizmu, prispôsobenom veku každého, majú viesť veriacich k plnému poznaniu tajomstva spásy. Pri vyučovaní katechizmu nech nevyhľadávajú iba pomoc rehoľníkov, ale i spoluprácu laikov a nech založia aj bratstvo kresťanskej náuky.

Na poli posväcovania nech sa farári starajú, aby slávenie eucharistickej obety bolo centrom a vrcholom všetkého života kresťanského spoločenstva. Okrem toho nech sa usilujú, aby veriaci prijímali duchovný pokrm častým prístupovaním k sviatostiam i uvedomelou a aktívnou účasťou na liturgii. ďalej nech farári pamätajú, že v najväčšej miere pomáha udržiavať kresťanský život sviatosť pokánia. Preto nech sú vždy ochotní spondať veriacich, a keď treba, nech prizvú na ten účel aj iných kňazov, ktorí ovládajú rozličné jazyky.

Farári vo svojej úlohe duchovných pastierov nech sa predovšetkým usilujú poznať svoje stádo. A keďže sú služobníkmi všetkých ovečiek, nech napomáhajú rozvoj kresťanského života tak u jednotlivých veriacich, ako aj v rodinách, ďalej v spolkoch, najmä v tých, ktoré sa venujú apoštolátu, a vôbec v celom farskom spoločenstve. Preto nech navštevujú domácnosti a školy, ako to vyžaduje ich pastoračné poslanie. Nech sa horlivo venujú dospievajúcim a mládeži. Nech prejavujú otcovskú lásku chudobným a chorým. Napokon nech majú osobitnú starosť o robotníkov a nech sa snažia o to, aby veriaci podporovali apoštolské diela.

3. Kapláni, spolupracovníci farára, konajú dôležitú a činorodú každodennú prácu v pastoračnej službe pod farárovým vedením. Preto medzi farárom a jeho kaplánmi majú vždy prekvitať bratské vzťahy, vzájomná láska a úcta. Nech sa navzájom povzbudzujú radou, pomocou a príkladom. A nech sa usilujú konať farskú prácu jednomyselne a spoločným úsilím.

Vymenúvanie, premiestňovanie, odvolávanie
a zriekanie sa úradu farárov

31. Pri rozhodovaní, či je určitý kňaz súci na správu tejktovej farnosti, nech berie biskup do úvahy nielen vzdelanie, ale aj zbožnosť, apoštolskú horlivosť i ostatné schopnosti a vlastnosti, ktoré sa vyžadujú na patričné vykonávanie pastoračnej starostlivosti.

Okrem toho, keďže základným zmyslom farskej služby je dobro duší, aby biskup mohol ľahšie a účelnejšie postupovať pri obsadzovaní fár, nech sa zrušia - s výnimkou práv rehoľníkov - všetky prezentačné, menovacie a výhradné práva a tam, kde jestvuje, nech sa zruší aj všeobecný alebo partikulárny zákon konkurzu.

Každý farár má však mať vo svojej farnosti zaistenú stálosť vo funkcii, ktorú si vyžaduje dobro duší. Preto nech sa zruší rozdiel medzi farármi, ktorých možno preložiť a ktorých preložiť nemožno, a nech sa zreviduje a zjednoduší postup premiestňovania a odvolávania farárov, aby mohol biskup vhodnejším spôsobom zabezpečiť dobro duší, zachovávajúc pritom spravodlivosť, ktorú ukladá prirodzené a cirkevné právo.

Farári, ktorí si pre pokročilý vek alebo pre inú vážnu príčinu už nevládu riadne a účinne plniť svoje povinnosti, sa naliehavo žiadajú, aby sa z vlastného popudu alebo na výzvu biskupa zriekli svojho úradu. A biskup nech sa postará o primerané zabezpečenie odstupujúceho.

Zriaďovanie a rušenie farností

32. Napokon nech je spása duší jedinou pohnútkou, na ktorej základe sa rozhoduje o zriadení, prípadne zrušení farností, ako aj zavádzanie iných nových zmien tohto druhu, ktoré môže biskup uskutočniť z vlastnej moci.

4. REHOLNÍCI

Rehoľníci a diela apoštolátu

33. Všetci rehoľníci - medzi ktorých sa zaraďujú aj členovia ostatných inštitútov zachovávajúcich evanjeliové rady - majú povinnosť, každý v zhode s vlastným povolaním, horlivo a svedomito pracovať na budovaní a rozvoji celého Kristovho tajomného tela a v prospech partikulárnych cirkví.

O to sa majú usilovať predovšetkým modlitbou, skutkami pokánia a príkladom vlastného života. Tento posvätný cirkevný snem ich povzbudzuje, aby sami neprestajne rástli v úcte a v horlivosti. Napokon nech sa vo zvýšenej miere podujímajú aj na vonkajšie apoštolské práce, berúc pritom zreteľ na vlastnú povahu každej rehole.

Rehoľníci - spolupracovníci biskupov v apoštoláte

34. Rehoľní kňazi, ktorí sú vysvätení na službu presbyterov, aby aj oni boli starostlivými spolupracovníkmi episkopátu, môžu byť dnes ešte osožnejší pre biskupa, vzhľadom na vzrastajúce potreby duší. Preto možno o nich právom tvrdiť, že určitým spôsobom patria medzi diecézne duchovenstvo, lebo majú účasť na pastoračnej činnosti a apoštolských dielach pod právomocou biskupov.

Aj iní rehoľníci a rehoľníčky patria osobitným spôsobom do diecéznej rodiny, znamenajú veľkú pomoc posvätnéj hierarchii a vzhľadom na zvýšené potreby apoštolátu môžu a majú túto pomoc prinášať v čoraz väčšej miere.

Zásady apoštolátu rehoľníkov v diecéze

35. Aby sa však apoštolská činnosť v jednotlivých diecézach vždy uskutočňovala vo svornosti a zachovala sa nenarušená jednota diecéznej disciplíny, stanovujú sa tieto základné zásady:

1. Všetci rehoľníci majú prejavovať biskupom ako nástupcom apoštolov vernú oddanosť a úctu. Okrem toho kedykoľvek sú právoplatne povolani vykonávať apoštolskú činnosť, majú si plniť svoje povinnosti takým spôsobom, aby boli podriadenými pomocníkmi biskupa³³. Ba nech ochotne a verne vyhovejú žiadostiam a želaniam biskupov, aby mali väčší podiel v službe spásy ľudstva, rešpektujúc pritom povahu svojho inštitútu a postupujúc podľa konštitúcií, ktoré - ak treba - nech sa s tým cieľom prispôbia zásadám tohto koncilového dekrétu.

Najmä vzhľadom na naliehavé potreby duší a nedostatok diecézneho duchovenstva biskupi môžu vyzvať rehoľné inštitúty, ktoré sa nevenujú čisto kontemplatívne životu, aby svojou pomocou prispeli k rozličným pastoračným službám, berúc však ohľad na vlastný ráz každého inštitútu. A predstavení nech sa podľa svojich možností pričinia, aby sa ich inštitúty podujali na túto spoluprácu a prevzali - aspoň dočasne - aj farnosti.

2. Rehoľníci určení na vonkajší apoštolát nech si zachovávajú ducha svojej rehole, a nech verne dodržiavajú rehoľnú disciplínu a podriadenosť svojim predstaveným. Sami biskupi nech nezabudnú často zdôrazňovať rehoľníkom túto povinnosť.

3. Exempcia, mocou ktorej rehoľníci podliehajú priamo pápežovi alebo inej cirkevnej vrchnosti a sú vyňatí spod právomoci biskupov, sa týka predovšetkým vnútorného poriadku inštitútov, aby v nich bolo všetko čo najlepšie medzi sebou usporiadané a zjednotené a tak sa napomáhal rozvoj rehoľného života a rehoľnej dokonalosti³⁴; ako aj aby najvyšší veľkňaz mohol nimi disponovať v záujme všeobecnej Cirkvi³⁵ a iná kompetentná vrchnosť v prospech partikulárnych cirkví, ktoré podliehajú jej právomoci.

Avšak táto exempcia nie je prekážkou, aby rehoľníci v jednotlivých diecézach podliehali právomoci biskupov, podľa noriem cirkevného práva, ako si to vyžaduje pastierska služba biskupov a náležite usporiadaná pastoračná starostlivosť³⁶.

4. Všetci rehoľníci, s exempciou alebo bez nej, podliehajú právomoci miestnych ordinárov vo všetkom, čo sa týka verejných bohoslužieb, avšak bez toho, aby to bolo na ujmu rozličnosti obradov; čosiaľ týka duchovnej správy, posvätnej kazateľskej činnosti medzi ľuďmi, náboženskej a mravnej výchovy veriacich a zvlášť detí, vyučovania katechizmu a liturgického formovania; ďalej čo sa týka dôstojnosti duchovného stavu, ako i rozmanitých diel, ktorými sa uskutočňuje posvätná apoštolická činnosť. Aj rehoľné katolícke školy podliehajú miestnym ordinárom vo veciach všeobecného poriadku a dozoru nad nimi, pričom však zostáva nedotknuté právo rehoľníkov, týkajúce sa ich vedenia. Rehoľníci sú tiež povinní zachovávať všetky všeobecne záväzné ustanovenia, ktoré pre všetkých stanovili biskupské synody a konferencie.

5. Medzi rozličnými rehoľnými inštitútmi navzájom, ako aj medzi nimi a diecéznym duchovenstvom nech sa napomáha usporiadaná spolupráca. Okrem toho nech sú úzko zosúladené všetky apoštolské diela a činnosti. To možno dosiahnuť najmä nadprirodzeným rozpoložením mysli a srdca, zakorenených a upevnených v láske. Staráť sa o túto harmonickú spoluprácu v celej Cirkvi patrí však do kompetencie Apoštolskej stolice, kým arcipastieri sa o ňu starajú každý vo svojej diecéze a patriarchátne synody a biskupské konferencie na vlastnom území.

Čo sa týka apoštolských diel, ktorým sa venujú rehoľníci, biskupi alebo konferencie vyšších predstavených, nech konajú až po predchádzajúcich vzájomných poradách.

6. V záujme zhody a pestovania užitočných vzájomných vzťahov medzi biskupmi a rehoľníkmi nech sa biskupi a rehoľní predstavení v stanovenom čase a vôbec, kedykoľvek to uznajú za dobré, ochotne schádzajú, aby rokovali o záležitostiach týkajúcich sa vo všeobecnosti apoštolátu na danom území.

TRETIA KAPITOLA

SPOLUPRÁCA BISKUPOV V ZÁUJME SPOLOČNÉHO DOBRA VIACERÝCH DIECÉZ

I. Synody, cirkevné snemy a osobitne biskupské konferencie

Partikulárne synody a koncily

36. Už od prvých storočí Cirkvi biskupi, postavení na čelo partikulárnych cirkví, podnecovaní vzájomnosťou bratskej lásky a vedomím všeobecného poslania zvereného apoštolom, pracovali spojenými silami a jednomyseľne tak v záujme spoločného dobra, ako i partikulárnych cirkví. S tým cieľom boli ustanovené synody, provinciálne cirkevné snemy a napokon plenárne koncily, na ktorých biskupi ustálili spoločný záväzný postup pre rôzne partikulárne cirkvi tak v učení právd viery, ako aj v usmerňovaní cirkevnej disciplíny.

Tento posvätný cirkevný snem si želá, aby sa ctihodná ustanovizeň synod a koncilov uplatňovala s oživenou účinnosťou a tak sa čo najvhodnejším a najúčinnjším spôsobom pričiniła o vzrast viery a dodržiavanie disciplíny v rôznych miestnych cirkvách v zhode s požiadavkami čias.

Dôležitosť biskupských konferencií

37. Zvlášť v našich časoch sa nezriedka stáva, že biskupi nemôžu primerane a účinne plniť svoje poslanie bez čoraz užšej svornej spolupráce s inými biskupmi. Keďže však biskupské konferencie - ktoré sú už ustanovené vo viacerých národoch - podali skvelé dôkazy plodnejšieho apoštolátu, tento posvätný cirkevný snem pokladá za nadmieru osožné, aby sa všade na svete biskupi toho istého národa alebo oblasti zoskupili a schádzali v stanovenom čase na spoločnú výmenu názorov a praktických skúseností a tak sa vo svetle spoločných porád upevňovala zdravá spolupráca na spoločné dobro partikulárnych cirkví.

Preto koncil ustanovuje o biskupských konferenciách toto:

Definícia, štruktúra, kompetencia a spolupráca biskupských konferencií

38. 1. Biskupská konferencia je určitý druh zhromaždenia, v ktorom arcipastieri niektorého národa alebo územia spoločne vykonávajú svoje pastorálne poslanie, aby vo zvýšenej miere zabezpečili ľuďom dobro, ktoré im poskytuje Cirkev, predovšetkým vhodným prispôbením foriem a metód apoštolátu súčasným podmienkam.

2. Do biskupskej konferencie patria všetci miestni ordinári každého obradu s výnimkou generálnych vikárov, pomocní biskupi a koadjútori, ako aj iní titulárni biskupi, ktorí zastávajú osobitnú funkciu z poverenia Apoštolskej stolice alebo biskupskej konferencie. Ostatní titulárni biskupi, ako aj legáti pápeža - vzhľadom na zvláštnu úlohu, ktorú vykonávajú na danom území - nie sú podľa práva členmi konferencie.

Miestni ordinári a koadjútori majú rozhodujúce hlasovacie právo. Stanovy konferencie určia, či pomocní a iní biskupi, ktorí majú právo aktívnej účasti na konferencii, budú mať rozhodujúci, alebo poradný hlas.

3. Nech si každá biskupská konferencia zostaví svoje stanovy, ktoré predloží na schválenie Apoštolskej stolici. V nich nech sa okrem iných prostriedkov ustanovia úrady, ktoré by zaručovali účinnejšie realizovanie ich cieľa, napr. stála biskupská rada, biskupské komisie a

generálny sekretariát.

4. Rozhodnutia biskupskej konferencie - ak ich zákonite odhlasovali aspoň dvojtretinovou väčšinou hlasov biskupi patriaci ku konferencii s rozhodujúcim hlasovacím právom a po overení Apoštolskou stolicou - majú právnu záväznosť v tých prípadoch, keď to predpisuje všeobecné cirkevné právo alebo keď tak stanoví osobitné nariadenie Apoštolskej stolice vynesené buď z vlastného podnetu (motu proprio), alebo na žiadosť samej konferencie.

5. Keď to vyžadujú zvláštne okolnosti, biskupi viacerých národov môžu so schválením Apoštolskej stolice utvoriť jednu konferenciu.

V záujme dosiahnutia a posilnenia väčšieho dobra nech sa okrem toho napomáhajú styky medzi biskupskými konferenciami rozličných národov.

6. Vrelo sa odporúča, aby biskupi východných cirkví, keď na svojich synodách rozhodujú o disciplíne vlastných cirkví, zaistili zvýšenú účinnosť diel v prospech náboženstva a brali zreteľ aj na spoločné dobro celého územia, na ktorom jestvujú viaceré partikulárne cirkvi rozličných obradov, spoločne sa radiac na medzirituálnych poradách, podľa noriem, stanovených kompetentnou vrchnosťou.

II. Vymedzenie cirkevných provincií a zriaďovanie cirkevných oblastí

Princípy revízie hraníc

39. Dobro duší si vyžaduje vhodné vymedzenie nielen diecéz, ale aj cirkevných provincií, ba odporúča zriaďovať i cirkevné oblasti, aby bolo možné lepšie sa postarať o potreby apoštolátu podľa spoločenských a miestnych podmienok, aj aby sa uľahčili a stali plodnejšími styky biskupov s občianskymi vrchnosťami.

Normy

40. A tak posvätný cirkevný snem na tento účel stanovuje nasledujúce smernice:

1. Nech sa účelne zrevidujú hranice cirkevných provincií a nech sa vymedzia novými vhodnými normami práva a výsady metropolitov.

2. Nech platí pravidlo, že všetky diecézy a iné územné obvody, ktoré cirkevné právo stavia na úroveň diecéz, majú byť začlenené do niektorej cirkevnej provincie. Preto diecézy, ktoré sú teraz bezprostredne podriadené Apoštolskej stolici a nie sú združené s nijakou inou diecézou, majú podľa možnosti spoločne utvoriť novú cirkevnú provinciu, alebo sa majú pričleniť k provincii, ktorá im je bližšia alebo primeranejšia; a podľa noriem všeobecného cirkevného práva majú sa podriaďiť metropolitnému právu arcibiskupa.

3. Keď je to užitočné, nech sa cirkevné provincie zoskupia do cirkevných oblastí, ktorých usporiadaniu treba dať právny poriadok.

Počúvať mienku biskupských konferencií

41. Bude osožné, aby kompetentné biskupské konferencie preskúmali otázky týkajúce sa

vymedzenia hraníc týchto provincií alebo zriadenia oblastí podľa zásad, ktoré sú už určené pre vymedzenie hraníc diecéz v čl. 23 a 24. Potom nech predložia svoje návrhy a želania Apoštolskej stolici.

III. Biskupi s medzidiecéznym poslaním

Spolupráca s biskupmi

42. Keďže pastoračné potreby čím ďalej tým viac vyžadujú, aby sa pastoračné služby viedli a rozvíjali jednotne, je osožné zriadiť niektoré úrady, ktoré by slúžili všetkým alebo viacerým diecézám určitého regiónu alebo národa a ktoré sa môžu zveriť aj biskupom.

Posvätný cirkevný snem však odporúča, aby medzi prelátmi alebo biskupmi, ktorí vykonávajú tieto funkcie, a diecéznymi biskupmi, ako aj biskupskými konferenciami vždy vládlo bratské spoločenstvo a zhoda myslí v pastorálnej práci, a to podľa smerníc, ktoré má stanoviť aj všeobecné (cirkevné) právo.

Vojenský vikári

43. Keďže duchovnej starostlivosti o vojakov, vzhľadom na ich osobitné podmienky života, treba venovať zvláštnu pozornosť, nech sa podľa možnosti v každom štáte zriadi vojenský vikariát. Vikár i vojenský duchovní nech sa horlivo oddajú tejto ťažkej práci vo svornej spolupráci s diecéznymi biskupmi³⁷.

Preto nech diecézni biskupi postúpia vojenskému vikárovi dostatočný počet kňazov súcich na túto dôležitú službu a zároveň nech napomáhajú podujatia určené na duchovné dobro vojakov³⁸.

VŠEOBECNÉ USTANOVENIE

44. Posvätný cirkevný snem nariaďuje, aby sa pri revízii cirkevného zákonníka vypracovali primerané zákony podľa zásad určených v tomto dekréte, berúc do úvahy aj pripomienky, ktoré predložili koncilové komisie alebo otcovia koncilu.

Posvätný cirkevný snem ďalej nariaďuje zostaviť pre biskupov a farárov všeobecné príručky o duchovnej správe, aby sa im poskytol určitý návod, ako ľahšie a účinnejšie vykonávať svoju pastoračnú službu.

Nech sa zostaví i osobitné direktorium pastoračnej starostlivosti o zvláštne skupiny veriacich, so zreteľom na rozličné podmienky jednotlivých národov alebo krajov, ako aj direktorium o katechetickej výchove kresťanského ľudu, v ktorej nech sa podajú základné zásady a rozvrh vyučovania katechizmu i vypracovania príslušných kníh. Aj pri zostavovaní týchto direktórií nech sa berie zreteľ na pripomienky, ktoré predložili jednak koncilové komisie a jednak otcovia koncilu.

Všetko, čo je v celku i v jednotlivostiach ustanovené v tomto dekréte, odobrili otcovia posvätného koncilu. A my to apoštolskou mocou, ktorú sme dostali od Krista, spolu s

ctihodnými otcami v Duchu Svätom schvaľujeme, nariaďujeme a ustanovujeme. A prikazujeme, aby sa toto koncilové ustanovenie uverejnilo na Božiu slávu.

V Ríme pri svätom Petrovi 28. októbra 1965

Pavol, biskup Katolíckej cirkvi

(Nasledujú podpisy koncilových otcov.)

—

POZNÁMKY:

1 Porov. Mt 1, 21.

2 Porov. Jn 20, 21.

3 Porov. PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia *Pastor aeternus*, 3, Denz 828 (3061).

4 Porov. PRVÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia *Pastor aeternus*, úvod, Denz 821 (3050).

5 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*, 21, 24, 25: AAS 57 (1965), s. 24 - 25, 29 - 31.

6 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*, 21: AAS 57 (1965), s. 24 - 25.

7 Porov. JÁN XXIII., apoštolská konštitúcia *Humanae salutis*, 25. decembra 1961: AAS 54 (1962), s. 6.

8 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965), s. 25 - 27.

9 DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*, tamže.

10 Tamže.

11 Tamže.

12 Porov. PAVOL VI., *motu proprio Apostolica sollicitudo*, 15. septembra 1965: AAS 57 (1965), s. 775 - 780.

13 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965), s. 27 - 28.

14 Porov. PIUS XII., encyklika *Fidei donum*, 21. apríla 1957: AAS 49 (1957), s. 237; porov. taktiež BENEDIKT XV., apoštolský list *Maximum illud*, 30. novembra 1919: AAS 11 (1919), s. 440; PIUS XI., encyklika *Rerum Ecclesiae*, 28. februára 1926: AAS 18 (1926), s. 68 a nasl.

15 Porov. PAVOL VI., prejav ku kardinálom, k biskupom, prelátom a iným hodnostárom Rímskej kúrie, 21. septembra 1963: AAS 55 (1963), s. 793 a nasl.

16 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dekrét *Orientalium ecclesiarum*, 7 - 11: AAS 57 (1965), s. 79 - 80.

17 Porov. TRIDENTSKÝ KONCIL, V. sessia, dekrét *De reform.*, c. 2, Mansi 33, 30; XXIV. sessia, dekrét *De reform.*, c. 4, Mansi 33, 159; DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická

- konštitúcia o Cirkvi Lumen gentium, 25: AAS 57 (1965), s. 29 a nasl.
- 18 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi Lumen gentium, 25: AAS 57 (1965), s. 29 - 31.
- 19 Porov. JÁN XXIII., encyklika Pacem in terris, 11. apríla 1963, AAS 55 (1963), s. 257 - 304.
- 20 Porov. PAVOL VI., encyklika Ecclesiam suam, 6. augusta 1964: AAS 56 (1964), s. 639.
- 21 Porov. PAVOL VI., encyklika Ecclesiam suam, 6. augusta 1964: AAS 56 (1964), s. 644 - 645.
- 22 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dekrét Inter mirifica: AAS 56 (1964), s. 145 - 153.
- 23 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, konštitúcia Sacrosanctum concilium: AAS 56 (1964), s. 97 a nasl.; PAVOL VI., motu proprio Sacram liturgiam, 25. januára 1964: AAS 56 (1964), s. 139 a nasl.
- 24 Porov. PIUS XII., encyklika Mediator Dei, 20. novembra 1947: AAS 39 (1947), s. 251 a nasl.; PAVOL VI., encyklika Mysterium fidei, 3. septembra 1965: AAS 57 (1965), s. 753 - 754.
- 25 Porov. Sk 1, 14 a 2, 46.
- 26 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dogmatická konštitúcia o Cirkvi Lumen gentium, 44 - 45: AAS 57 (1965), s. 50 - 52.
- 27 Porov. Lk 22, 26 - 27.
- 28 Porov. Jn 15, 15.
- 29 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dekrét Unitatis redintegratio: AAS 57 (1965), s. 90 - 107.
- 30 Porov. SV. PIUS X., motu proprio Iam pridem, 19. marca 1914: AAS 6 (1914), s. 174 a nasl.; PIUS XII., apoštolská konštitúcia Exul familia, 1. augusta 1952: AAS 44 (1952), s. 649 a nasl.; Leges operis apostolatus maris, vydané z rozhodnutia Pia XII., 21. novembra 1957: AAS 50 (1958), s. 375 - 383.
- 31 Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, dekrét Orientalium ecclesiarum, 4: AAS 57 (1965), s. 77.
- 32 Porov. Jn 13, 35.
- 33 Porov. PIUS XII., prejav z 8. decembra 1950: AAS 43 (1951), s. 28; PAVOL VI., prejav z 23. mája 1964: AAS 56 (1964), s. 571.
- 34 Porov. LEV XIII., apoštolská konštitúcia Romanos pontifices, 8. mája 1881: Acta Leonis XIII, zv. II (1882), s. 234 a nasl.
- 35 Porov. PAVOL VI., prejav z 23. mája 1964: AAS 56 (1964), s. 570 - 571.
- 36 Porov. PIUS XII., prejav z 8. decembra 1950: tamže.
- 37 Porov. POSVÄTNÁ KONZISTORIÁLNA KONGREGÁCIA, Instructio de vicariis castrensibus, 23. apríla 1951: AAS 43 (1951), s. 562 - 565; Formula servanda in relatione de statu vicariatus castrensis conficienda, 20. októbra 1956: AAS 49 (1957), s. 150 - 163; dekrét De sacrorum liminum visitatione a Vicariis castrensibus peragenda, 28. februára 1959: AAS 51 (1959), str. 272 - 274; dekrét Facultas audiendi confessiones militum cappellanis extenditur, 27. novembra 1960: AAS 53 (1961), s. 49 - 50; porov. taktiež POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE REHOLNÍKOV, Instructio de cappellanis militum religiosis,

2. februára 1955: AAS 47 (1955), s. 93 – 97.

38 Porov. POSVÄTNÁ KONZISTORIÁLNA KONGREGÁCIA: Epistula ad Em. mos PP. DD. Cardinales atque Exc. mos PP. DD. Archiepiscopos, Episcopos ceterosque Ordinarios Hispanicae Ditionis, 21. júna 1951: AAS 43 (1951), s. 566.